

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
Guidelines for Academic Administration Based on the Four Paths to Success
(Iddhipada 4) of Administrators in Schools under the Office of Primary
Education Service Area 1, Khon Kaen

นครินทร์ คำงาม¹

ฉลาด จันทรสมบัติ² และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (อู๋วงศ์)³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Nakarin Kumngam¹

Chalard Chantarasombat², and PhrakhrupaladBoonchuay Chotivungso (Auiwong)³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: Nakarintor2030@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 305 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 รูป/คน

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดสามลำดับแรก คือ การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท การบริหารงานวิชาการตามหลักวินัย การบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ

* ได้รับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2568; แก้ไขบทความ: 20 มีนาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 27 มีนาคม 2568

2) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ในการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเลือกหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยี พร้อมส่งเสริมการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาเครื่องมือวัดผลตามมาตรฐานเพื่อประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำช่วยเหลือครูและสนับสนุนการนิเทศติดตามร่วมกันอย่างต่อเนื่องด้วยความอดทนและขยันหมั่นเพียร

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; หลักอิทธิบาท 4; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Abstract

This research aimed to: 1) study academic administration based on the Four Paths to Success (Iddhipada 4) of school administrators; 2) propose guidelines for academic administration based on the Four Paths to Success for administrators in schools under the Office of Primary Education Service Area 1, Khon Kaen. The study employed a mixed-method research approach. For quantitative research, data were collected using a questionnaire with a reliability score of 0.98. The sample consisted of 305 school administrators and teachers. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. For qualitative research, data were collected through interviews with nine key informants, selected purposively for consistency and validity.

Findings were as follows:

1) Current practices in academic administration based on the Four Paths to Success: the overall implementation of academic administration based on the Four Paths to Success by administrators was found to be at the highest level. The top three aspects in order of practice were: Diligence (Viriya); Investigation (Vimamsa); Concentration (Citta). The least practiced aspect was Aspiration (Chanda).

2) Guidelines for academic administration based on the Four Paths to Success, administrators should: in curriculum development, involve all stakeholders to ensure

that school curricula are modern and aligned with societal changes, while selecting curricula suitable to the school's and community's context; encourage creative and diverse learning processes focused on the learner; organize training for teachers to enhance their expertise in educational media and technology, and promote the development of innovative media and technology; develop assessment tools aligned with standards to enable effective evaluation and provide guidance and support for teachers through consistent supervision, emphasizing patience and perseverance in collaborative follow-up activities.

Keywords: Academic Administration; Iddhipada 4; under the Office of Primary Education Service Area 1, Khon Kaen

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่ต้องจัดจัดเพื่อพัฒนาคนไทย ทุกช่วงวัยให้ความเจริญงอกงามทุกทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของการบริหารสถานศึกษา และเป็นงานที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาระดับใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้อง กับงานหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำเอาหลักสูตรไปใช้เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ที่จะต้องทำและมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมจะเป็นเครื่องช่วย ให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญ ในการจัดระบบงานให้มีความรัดกุมและมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษา 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำเภอในเขตบริการ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอพระยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566 : 10) มีสถานศึกษา ในสังกัดจำนวน 152 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา 106 คน รองผู้อำนวยการศึกษา 17 คน ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 1,343 คน โดยผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดพบว่ายังต่ำกว่ามาตรฐานในหลายๆ ด้าน เช่น ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละรวม 2 ด้าน (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.35) สูงกว่าระดับสังกัด (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.11) และระดับประเทศ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.80) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนในแต่ละสมรรถนะจะพบว่ามีความเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 50 เพียงเล็กน้อยทั้งสองด้าน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2564 พบว่าผู้เรียนในสังกัดมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน ในภาพรวมเท่ากับ (40.09) เมื่อพิจารณารายวิชา พบว่ามี 1 รายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 คือ วิชาภาษาไทย (50.86) และวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 มี 3 วิชา คือ วิชาภาษาอังกฤษ (38.63) วิชาคณิตศาสตร์ (37.20) และวิชาวิทยาศาสตร์ (33.68) ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 50 ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษา 2564 พบว่าผู้เรียน ในสังกัด มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน ในภาพรวมเท่ากับ 30.15 เมื่อพิจารณารายวิชา พบว่า มี 4 รายวิชา ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 คือ วิชาภาษาไทย (46.04) วิชาวิทยาศาสตร์ (29.00) วิชาภาษาอังกฤษ (25.86) และวิชาคณิตศาสตร์ (21.14) ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 เช่นกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2565 : 13-17) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูและผู้บริหารที่ต้องเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาค้นหาแนวทางช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีการบริหารจัดการตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่จะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลตลอดจนผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมสำคัญในศาสนาพุทธ ว่าด้วยเรื่องหนทางสู่ความสำเร็จในชีวิต โดยจะต้องยึดหลักคุณธรรมทั้ง 4 เพื่อให้ชีวิตประสบความสำเร็จได้ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ประกอบด้วยหลักคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ หมายถึง ความรัก พอใจในสิ่งที่มีอยู่หรือสิ่งที่ทำ วิริยะ หมายถึง ความพากเพียรและความขยันอย่างต่อเนื่อง จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ มุ่งมั่น และ

รับผิดชอบสิ่งนั้นๆ วิมังสา หมายถึง ความตระหนักไตร่ตรองถึงเหตุและผลด้วยปัญญา ด้วยเหตุนี้ในแนวทางการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มีประสบการณ์ เข้ากับบุคคลหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี (พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโร, (อัยวงศ์), 2566 : 191) ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ก็ย่อมจะส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จทางวิชาการในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และด้านความพึงพอใจของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และยกระดับผลการทดสอบระดับชาติให้สูงขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับผู้เรียนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และ ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 1 การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 1,466 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566 : 11)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ที่	สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ผู้บริหารสถานศึกษา	123	50
2	ครูผู้สอน	1,343	255
รวม		1,466	305

(2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน (Krejcie. R. V. & Morgan, D. W., 1970, 607-610)

(3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 82-83) ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

(4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจนครบ 305 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

(5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ประเมิน

ระยะที่ 2 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

(1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักธรรม จำนวน 3 รูป/คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศเป็นที่ประจักษ์

จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือจากรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เข้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย และทำการนัดหมายกำหนดวัน เวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนก จัดประเภทข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวม

การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
การบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ	4.52	0.69	มากที่สุด	4
การบริหารงานวิชาการตามหลักวิริยะ	4.76	0.47	มากที่สุด	1
การบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ	4.59	0.68	มากที่สุด	3
การบริหารงานวิชาการตามหลักวิมังสา	4.65	0.55	มากที่สุด	2
โดยภาพรวม	4.63	0.60	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติอยู่ใน

ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักวิม้งสา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.64) และด้านการ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา 2. การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานตามหลักวิธีะ ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ และด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ตามลำดับ 3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์ จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิธีะ มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยีและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ มีใจจดจ่อและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวนด้านการนิเทศและการวัดผลประเมินผลให้เป็นระบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิวัฒน์ วิววัฒนเมธี (จันทร์เต็ม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักอริยบท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารตามหลักอริยบท 1 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิมังสา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิธีะ ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักฉันทะ 2. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารตามหลักอริยบท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักฉันทะ ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิธีะ ควรมีความเพียรพยายามในการจัดสรรทางงบประมาณ 3) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ ควรเอาใจใส่ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน 4) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิมังสา ควรมีการคิดวิเคราะห์กำหนดนโยบายและแผนงาน

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณณี พรพงศ์ และคณะ ได้ทำวิจัย เรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 329 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถาน ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สำคัญ คือ 1) ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการ Active learning นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีทักษะการแก้ปัญหาตามความถนัดและความสนใจ 3) สำรวจสื่ออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการใช้งานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) จัดทำคู่มือและศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายครอบคลุมตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร 5) กำหนดปฏิทินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามหลักการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตรหลากหลายวิธีเพื่อนำผลไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารควบคู่กับหลักการบริหารงานในองค์กรทุกด้านทั้งหน่วยงานภาครัฐและสถานศึกษา

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรมีการเสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันทางพระพุทธศาสนา ในการส่งผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมมาให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

1.3 ควรมีการส่งเสริมให้นำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

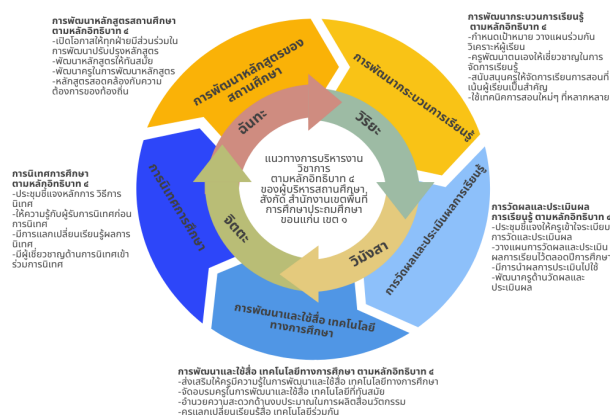
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาของรัฐ

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาของรัฐ

2.3 ควรศึกษาวิธีการบริหารงานวิชาการแนวใหม่ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาของรัฐ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). สุวีริยาสาสน์.

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์). (2566). ภาวะผู้นำทางการศึกษา Educational Leadership.

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ 2566. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 -2579. พรึกหวานกราฟฟีก.

Krejcie. R. V. & Morgan, D. W. “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.